06/05/2019

“Ο Άγιος Δημήτριος ο Λουμπαρδιάρης ένα από τα σπουδαία ορθόδοξα μνημεία της Αθήνας”

/ Ορθόδοξες Προβολές

Πάνος Ν. Αβραμόπουλος, M.Sc Δ/χος Μηχανικός Ε.Μ.Π.

Έχοντας την αισθητική επικουρία του έξοχου φυσικού περιβάλλοντος του λόφου του Φιλοπάππου, περίτεχνη αρχιτεκτονική δομή, αλλά και φέροντας το βαρύτιμο ιστορικό φορτίο εθνικών μνημών, ο Άγιος Δημήτριος ο Λουμπαρδιάρης συνιστά ένα από τα σπουδαία ορθόδοξα μνημεία της Αθήνας. Κατά μια ιστορική εκδοχή ο ναός οικοδομήθηκε στα χρόνια της τουρκοκρατίας, κατά μια άλλη θεωρείται αρχαιότερος του 9-ου πιθανώς αιώνος. Χωροταξικά ο ναός στο λόφο του Φιλοπάππου είναι παράπλευρα στα υπολείμματα του «Δίπυλου υπέρ των Πυλών». Δηλαδή στην νότια πύλη του Διατειχίσματος, του τοίχους που κατασκεύασαν οι Αθηναίοι τον 4-ου π.Χ αιώνα για να αμυνθούν από τους Μακεδόνες.

Related image

Image not found or type unknown

Σε ότι αφορά την ονοματοδοσία του ναού «Λουμπαρδιά-ρης» και με βάση μια ιστορική παράδοση που αναδείχθηκε από τον σπουδαίο ιστοριοδίφη συγγραφέα και Αθηναιογράφο Δημήτριο Καμπούρογλου – έχει γράψει και σπουδαία βιβλία για την λαογραφία και την ιστορική ταυτότητα της Αθήνας – ο ναός ονοματοδοτήθηκε Λουμπαρδιάρης από την απόπειρα του αιμοσταγούς και αδυσώπητου αγά των Αθηνών Γιουσούφ να βομβαρδίσει τον ναό του Αγίου Δημητρίου στις 25 Οκτωβρίου του 1658, παραμονή του Αγίου Δημητρίου, με ένα μεγάλο κανόνι – «λουμπάρδα» που είχε εγκαταστήσει στα Προπύλαια.

Πάραυτα το αποτρόπαιο εγχείρημα του Γιουσούφ απετράπη με θαύμα που έκανε ο Άγιος Δημήτριος. Λίγο πρίν γίνει ο ειδεχθής βομβαρδισμός, ξέσπασε δυνατή βροχή – ξαφνική με αστραπές, μια εκ των οποίων έπληξε την πυριτιδαποθήκη που ήταν δίπλα στα Προπύλαια, καθώς και όλους τους στρατιώτες της ευρύτερης περιοχής. Από τότε ο Άγιος Δημήτριος έλαβε το προσωνύμιο «Λουμπαρδιάρης». Να σημειώσουμε εδώ ότι την σπουδαία αυτή ιστορική μνήμη είχε καταγράψει κατά

την παραμονή του – περιήγηση στην Αθήνα, ο Γάλλος γιατρός και αρχαιολόγος Jacob Spon, που κατήγετο από την Λυών και την διέσωσε με το πάθος και τις σπουδαίες ιστοριοδιφικές του έρευνες για την Αθήνα, ο Δημήτριος Καμπούρογλου. Συνυφασμένη όμως με την βαρύτιμη και μακραίωνη ιστορική πορεία του ναού, είναι και μια ακόμα θεολογική μνήμη. Σύμφωνα με αυτήν στον ναό ιερουργούσε ως εφημέριος ο Νεομάρτυρας Ραφαήλ, ο οποίος μαρτύρησε από τους Τούρκους στις 9 Απριλί-ου 1463 μαζί με τους Νικόλαο κα Ειρήνη στη Θέρμη τη Λέσβου. Παράλληλα συνδεδεμένος με τον ναό, σύμφωνα με την ίδια μνήμη, είναι και ο Άγιος Νεκτάριος Επίσκοπος Πενταπόλεως, που προσευχόταν και συμμετείχε στις λειτουργίες του ναού.

Σε ότι αφορά την αρχιτεκτονική τεχνοτροπία της εκκλησίας, είναι θολωτή, μονόκλιτη, βασιλική, με ημικυκλική οροφή καλυμμένη με πέτρινες πλάκες. Στην δυτική πλευρά του ναού, σε ύστερους χρόνους από την κατασκευή του έλαβε επέκταση. Τελικά την υφιστάμε-νη σημερινή του μορφή έλαβε ο ναός το διάστημα 1951-57, όπου και έγιναν εργασίες συντήρησης και αισθητικές παρεμβάσεις, από το διακεκριμένο αρχιτέκτονα Δημήτρη Πικιώνη. Στον Πικιώνη οφείλεται και η εξωτερική μορφή του ναού, όπου και δεσπόζει αισθητικά το κράμα ποικίλων σπαραγμάτων από μάρμαρο και κεραμικά, με απεικονίσεις βυζαντινού και αρχαϊκού χαρακτήρα.

Σε ότι αφορά το εσωτερικό του ναού είναι επενδυμένος με αξιόλογες αγιογραφίες, που όμως υπέστησαν σοβαρές ζημιές στο διάβα του χρόνου. Κατά την διάρκεια της συντήρησης του 1955 από τον Πικιώνη απεκαλύφθησαν σημαντικές βυζαντινές τοιχογραφίες του 1735 κάτω από τις νεώτερες, οι οποίες τελικά συντηρήθηκαν με σύγχρονες τεχνικές το διάστημα 1987-1992. Σημειώνουμε ακόμα ότι στο περίτεχνο κτιστό τέμπλο, είναι σμιλευμένο με βυζαντινά γράμματα τα κοντάκιο των θυρανοιξίων της 13ης Σεπτεμβρίου. Η κατάσταση συνολικά των τοιχογραφιών είναι βεβαρυμμένη και έχουν πολλά κενά. Μετά δυσκολίας μπορεί κανείς να αναγνωρίσει τον Άγιο Ιωάννη τον Πρόδρομο, την Θεοτόκο, τον Άγιο Σπυρίδωνα, τους Αθηναίους μάρτυρες Βαρνάβα και Σωφρόνιο. Στο ιερό υπάρχει η Πλατυτέρα και στον νάρθηκα ο Ιησούς και ο Άγιος Δημήτριος.

Στον ναό ακόμα έχουν διασωθεί τμήματα αρχαίων μελών. Ένας αρχαίος κίονας επι του οποίου εδράζεται η Αγία Τράπεζα και δυο ακόμα επιτάφιοι κιονίσκοι στον αύλειο χώρο του ναού. Ο Άγιος Δημήτριος ο Λουμπαρδιάρης αποτελεί ένα ακόμα σπουδαίο ορθόδοξο μνημείο της πόλης, όπου οι Αθηναίοι περιβάλλοντάς το με ευλάβεια και αγάπη, το επιλέγουν κατά κόρον για τους γάμους και τα βαφτίσια τους.